

Návrh designu výzkumu pro analýzu kvality čítanek primární školy

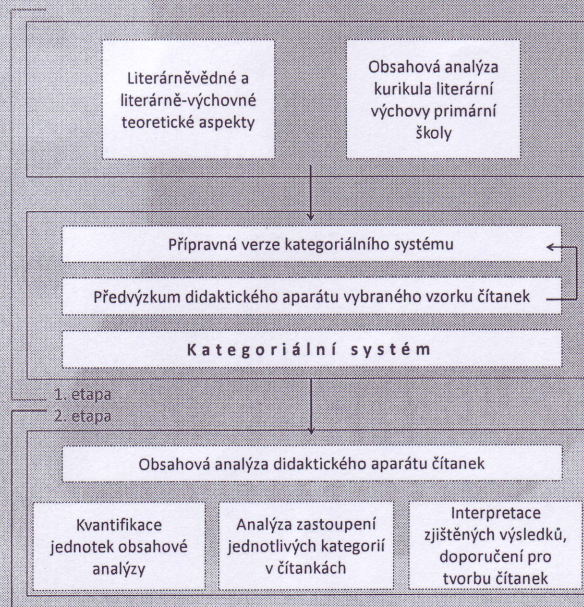
Hana Lavičková
PřF MU Brno, Katedra české literatury

Poster prezentuje design výzkumu připravované dizertační práce, jejímž cílem je analyzovat kvalitu současných učebnic literární výchovy z hlediska naplnění komunikační koncepce literárního vzdělávání. Součástí posteru jsou teoretická a metodologická východiska zasazující výzkumný design do oborových i metodologických souvislostí. Závěrečná část prezentace je věnována představení výzkumného nástroje - kategoriálního systému, jenž bude následně aplikován ve vlastním výzkumném šetření dizertační práce.

Teoretická a metodologická východiska

Při tvorbě teoretického rámce komunikačního pojetí literárního vzdělávání a jeho operacionalizaci se odkazujeme na teoretické práce českých a slovenských literárních teoretiků a didaktiků, zejména Peterky (2007), Gejušové (2009), Janouška (2009), Lederbuchové (2010), Hníka (2011), Tomana (2010), Liptákové (2011) a mezinárodní výzkumné studie gramotnosti PISA (2000, 2009), PIRLS (2001, 2011), IALS(2004). V souvislosti se zacílením plánovaného výzkumu na oblast primární školy bylo nutné zúžit obsahové vymezení jednotlivých kategorií pomocí obsahové analýzy RVP ZV metodikou Gavory (2004). Metodologickou oporu vlastního výzkumu nacházíme v pracích Krippendorffa (2004) a Š. Švece (1998) zabývajících se obsahovou analýzou textu a empirických výzkumných studiích německých autorů Helmerse (1969), Wilde (2000) a Hoppe (2011) analyzujících učebnice literární výchovy.

Design výzkumu

Kategoriální systém

Název kategorie	Název pod-kategorie	Označení kategorie	Popis kategorie (obsahové vymezení)	Příklad
Umělecký text	Jazyk a styl	T1	Jazykové prostředky, druhy řeči, básnické konstrukce, verš a rytmus, rým a strofa	Která slova v básni ukrývají podzim? Obměň rým ve druhé sloce básně.
	Žánr	T2	Lyrika, epika, drama, poezie, próza, folklórní slovesnost.	Jakou náladu básně předává? Co se Aniče ve škole přihodilo?
	Vypravěč	T3	Druhy řeči, typy vypravěčů.	Kdo příběh vypráví? Čím se odlišuje promluva Josifka a vypravěče?
	Kompozice	T4	Kompozice vnější a vnitřní, postava, prostor. Vyprávění chronologické, retrospektiva	Kde se příběh odehrává? Čím se básně odlišují, aniž byste je předtím četli?
	Téma	T5	tematická výstavba, motivické komplexy.	Jakou moudrost vyprávění naznačuje?
	Smysl	T6	Explicitita, implicita, interpretace.	Líbí se vám tento příběh?
	Inter-textovost	T7	Vztah k pretextu, posttextu.	Kterou pohádku Vám vyprávění připomíná?
Kontext	Kontext se sekundární estetickou funkcí	K1	Mimooborové vědomosti ve vztahu k uměleckému aspektu textu.	Spočítej, kolik postav loupežníci okradli?
	Kontext mimo-estetický	K2	Oborové vědomosti bez vztahu k uměleckému aspektu textu.	O co se spisovatel zajímal ve volném čase? Uhadneš, kdo básně napsal?
Situovanost	Vztah k mimotext. realitě	S	Převádění literatury na vnější realie.	Dovedou kuřátka mluvit? Znáš jiné zástupce hmyzu?

Gavora, P. (2000) Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido; Gejušová, I. (2009) Interpretace uměleckého textu v literární výchově na základní škole. Ostrava: PřF OU; Matthes, E., Schütze, S. (Hrsg.) (2011) Aufgaben im Schulbuch. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt; Krippendorff, K. (2004) Content analysis: an introduction to its methodology. Thousand Oaks, CA: Sage; Liptáková, L. a kol. (2011) Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatury pre primárne vzdelávanie. Prešov: PpF Prešovské univerzity v Prešove; Peterka, J. (2007) Teorie literatury pro učitele. Praha: Mercury Music & Entertainment; Švec, Š. a kol. (1998) Metodológia vied o výchove. Bratislava: IRIS; Wilde, D. (2000) Lesebücher im Deutschunterricht der Grundschule. Berlin: Freie Universität in Berlin.